

De Wervelwind

Jaargang 1 No 5

2008.05.12.004

Van Gybland Oosterhoff

British propaganda
Newspaper dropped
over the Netherlands by
the RAF. Year 1 number
4. Propaganda number
H16.

Mr. Dr. HORACE HUGO ALEXANDER
VAN BYBLAND OOSTERHOFF-RAN

Voortrekkers-Universiteit
PRETORIA

DE Wervelwind

MAANDBLAD VOOR VRIJHEID, WAARHEID EN RECHT

VIVE LES GEVLX

*In alle druck en rouw
elckander biet de hant.*

*In alles zijt getrouw
Gods kerck en't vaderlant.*

NO. 4 JULI 1942

JHR. MR. F. BEELAERTS VAN BLOKLAND

JHR. F. BEELAERTS van Blokland, sedert 1933 Vice-President van onze Raad van State, is als zodanig wellicht de naaste adviseur van de Kroon. Onze Regering prijst zich gelukkig, dat zij te Londen partij kan trekken van zijn groote ervaring op het gebied van staatkunde en diplomatie, die hij grootdeels verworven heeft op de moeilijke posten van Gezant in Peking en Minister van

Buitenlandsche Zaken (1927-1933). Hij draagt zijn zeventig jaren met eere en is op 5 Juni j.l. benoemd tot Voorzitter van den Buitengewonen Raad van Advies. Als wijs en human man, bezielde door trouw en plichtsbetrachting, is de Vice-president een steunpunt voor onze Regering en een vaderlijk vriend voor allen, die in eigen werkring het voorrecht genieten, zijn raad te mogen ontvangen.

[2]

DE Wervelwind

Maandblad voor vrijheid, waarheid en recht

No. 4

• VERSPREID DOOR DE R.A.F. •

• Juli 1942

WAARHEID EN VRIJHEID

DAAR we dit in Engeland schrijven, past het, dat we deze maand beginnen met een woord over enkele Engelse gebeurtenissen die van een afstand misschien moeilijk in hun ware licht kunnen worden gezien. Na de nederlaag van de Geallieerde troepen in den Derden Libyschen Veldtocht heeft een klein aantal leden van het Lagerhuis een debat geopend over de oorlogsleiding. Dit debat heeft twee dagen geduurd. Allerlei klachten zijn zonder vrees of omweg tegen Churchill en zijn collega's te berde gebracht. Churchill heeft hierop repliek gegeven in een uitvoerig overzicht van de oorlogsstrategie en van de grondwettelijke en administratieve positie. Het Lagerhuis heeft met 476 stemmen tegen 25 uitdrukking gegeven aan zijn vertrouwen in de Regering.

Welk oordeel kunnen we over dit parlementaire incident vellen? Om te beginnen is er reden voor tevredenheid dat deze vrije bijeenkomst van ervaren en vastberaden mannen, die geenszins blind zijn voor de fouten en ontsofselingen i.v.m. de strijd in het Midden Oosten, zo nadrukkelijk besloten heeft dat een verandering van leiders ongewenscht is. Churchill heeft het land in 1940

gered, en zijn landgenooten weten, dat hij de eigenschappen die hun toen redding brachten, nog steeds bezit. Bovendien heeft Churchill er het Lagerhuis van weten te overtuigen, dat de nederlaag in Libyë, gezien de Amerikaanse overwinningen ter zee, het hardnekkig Russisch verweer en de geweldige groei van onze luchtmacht, lang niet zoo'n nadelige uitwerking kan hebben als zulk een nederlaag in het begin van dit jaar zou hebben gehad. Wanneer deze woorden onze lezers hebben bereikt, zullen er zich ongetwijfeld verdere gebeurtenissen van militair belang op alle toneelen van den strijd hebben afgespeeld. Het heeft geen zin op de gebeurtenissen vooruit te loopen. Laten wij volstaan met te zeggen dat ze geen invloed zullen hebben op de onwrikbare wijskracht der Geallieerden, en dat ze, van welken aard ze ook mogen zijn, zullen plaats hebben tegen een achtergrond van steeds grootere machtsontplooiing aan geallieerde zijde. In zijn rede zei Churchill dat Engeland al 2.000 tanks naar Rusland gestuurd heeft. Dezelfde dag werd een overeenkomst gepubliceerd tusschen Engeland, Amerika, Canada, Australië en Argentinië, om een voorraad van 10 miljoen schepels koren te vormen om den hongersnood

in Europa na het eind van dezen oorlog te lenigen. Welk een tegenstelling bestaat er tusschen deze onbeperkte voorraden en de inkrimpende hoofdreden van den vijand!

De grootste les van het parlementaire debat is echter niet hier maar op moreel gebied te zoeken. Twee maanden geleden stond Hitler voor zijn Rijksdag om den toestand in Rusland goed te praten. De rede van

Bij de omslag

DEZE oude prent is gekozen uit Valerius' Nederlandsche Gedonck - Clank (1826), waarin zoo menig lied uit Nederlandsen vriedheidsstrijd is vaagelegd. Het is een symbolische voorstelling van de onderlinge trouw tusschen de strijders voor de vrijheid, wier ongesloten handen bijeengehouden worden door de riemen van den bederzak. Bederzak en bederzak zijn de berispingstokken der Geusen, wier naam symbolisch is geworden voor het verzet van den gemeenen man tegen politieke en gewelenscheuring. Achter de duistere wolven der onderdrukking schijnt reeds de Oranjon der bevrijding door Gods genade. Het onderschrift op het lint is de oude Geuzenreet. Uit Valerius' gedicht halen wij nog aan: "En hoe men haer meer drückt en prut en het wil noemen, hie is door Godes hulp meer groeyen ende bloeyen. God is haer vaste burch in die tegepoort." dat is der Geusen naam den goden alst is wert."

[3]

Churchill moet vergeleken worden met hetgeen in den Rijksdag gezegd wordt, een plaats waar slechts één man mag spreken. Men vooral niet dat de Britsche Premier op zachtzinnige wijze met zijn critici is omgesprongen, ofschoon hij zich niet heeft opgewonden, en niet is gaan schelden. Hij heeft niemand bedreigd, en heeft niemand de schuld gegeven, noch den generaal, noch het publiek, noch een ander volk; hij heeft de volle verantwoordelijkheid op zich genomen. Zijn critici zijn rustig naar huis gewandeld, na woorden gesproken te hebben, die hun in Duitschland of Italië een zeker dood zouden hebben bezorgd. Ze hadden een beroep gedaan op het oordeel van de afgevaardigden van hun volk, en toen zich dat oordeel tegen henzelf bleek te keeren, had de Regering niets verder van noode te harer versterking bij het vervullen van haar taak. Dit is het beginsel, voor het behoud waarvan de vrijheidslievende volken oorlog voeren. Wij gelooven, dat, als er iets mankeert aan den regeringsvorm van den

staat of aan het beleid van de Regering, zij, die kennis van zaken bezitten, het recht moeten hebben zich hierover te uiten. Wij meenen, dat dit de beste manier is om misstanden uit den weg te ruimen, en om onbekwaamheid uit te schakelen, zelfs waar het de oorlogsleiding geldt. We zijn van oordeel, dat het onderdrukken van de vrije meening, uitteekenen van zwakheid en vrees is; kracht ontstaat wanneer de waarheid volle vrijheid wordt verleend. Maar als men eenmaal dit beginsel huldigt, moet men ook verder gaan. Men moet de critici in de gelegenheid stellen, met hun critiek voor den dag te komen, zelfs al hebben ze het niet bij het rechte eind, en zelfs al is deze tot op zekere hoogte, niet vriendelijk bedoeld. We moeten ons oude vertrouwen bewaren in de macht van de waarheid om zich steeds te doen gelden.

We weten — en wie weet dat niet? — dat onze vijanden dit principe weigeren te aanvaarden. We hebben

den vijand hooren lachen om het oude gezegde:

*Al is de leugen nog zoo snel,
De waarheid achterhaalt haar wel.*

Hij beweert, dat net zooals leugens tot de wetige oorlogsdaden behooren, ze zevenszins in de politiek moeten worden toegepast. De propaganda, aldus beweert hij, is een afdeling van de oorlogsmachine die zich niet door ouderwetsche vooroordelen mag laten dwarsboomen; het bedrog is volgens hem het beste middel om over een volk te regeren; en volgens de beruchte leerstelling in *Mein Kampf*, is de eenige beperking waaraan het bedrog onderhevig is, dat leugens nooit te klein mogen zijn.

Deze schandalige onzin zal de Nederlandsche lezers van dat boek niet beetnemen. Wij noemen ons blad: „Tijdschrift voor Vrijheid, Waarheid en Recht”, omdat wij weten, dat deze drie begrippen in den Nederlandschen geest onafscheideeljk verbonden zijn.

In den loop van de twee zwarte jaren der bezetting hebben talloze mannen en vrouwen in Nederland heldhaftige diensten bewezen aan de gemeenschappelijke zaak, en dit verschijnsel berust op het feit dat het heele Nederlandsche volk weigert zich de waarheid te laten ontnemen. Generaal Winkelmann heeft een overwinning behaald, toen hij de heele wereld heeft laten weten hoe de Duitschers bedrog gepleegd hebben met een veroverd document. De Universiteiten hebben de eene bladzijde na de andere gevoegd bij de trotse kroniek van toewijding aan de taak die vooral op hen rust. En als we Leiden bij name noemen, een stad waarvan de roem nu even groot is als in de dagen van Alva, is het slechts als *primus inter pares*. Telkens weer hebben ook de kerken bewezen dat waarheidsliefde een bolwerk is. En zoo vormt de houding van het geheele Nederlandsche volk een belangrijke steun en inspiratie voor de Geallieerde Volkeren over de geheele wereld.

DE REDACTIE.

[4]

NEDERLAND EN DE SOWJET-UNIE

IN het aanknoopen van diplomatieke betrekkingen tusschen Nederland en de Sowjet-Unie moet een logische conclusie gezien worden van de betrekkingen, die in den loop der tijden zijn gegroeid. Zooals bekend is bestonden reeds vele jaren economische betrekkingen tusschen Nederland en de Sowjet-Unie. Na den Duitschen aanval op Rusland heeft H.M. de Koningin in een radiorede van 24 Juni 1941 het volgende verklaard: „Wij zullen strijden met alle middelen, die ons ten dienste staan, zowel op militair als op economisch gebied, voor de handhaving en bevestiging van al wat tot de hoogste goederen der menschheid behoort, overschillig waar de overvloediger of diens bondgenooten deze bedreigen of aantasten of wie daarvan het slachtoffer zijn. ... Het is daarom, dat waar de

omstandigheden daartoe mochten leiden, wij ook zullen strijden naast de bevolking van Sowjet Rusland.” Sinds Rusland en Duitschland zich met elkaar in oorlog bevinden is het contact tusschen Nederland en Rusland derhalve voortdurend nauwer geworden, ook al is aan onze hulp een economisch gebied uiteraard een einde gekomen door de Japansche aanval op Nederlandsch-Indië. Het is bekend, dat de Minister van Buitenlandsche Zaken niet slechts met den Heer Maissy te Londen besprekingen heeft gevoerd, maar ook tijdens zijn verblijf in de Vereenigde Staten in Januari j.l. met den Sowjet-Ambassadeur te Washington, den oud-Volkscommissaris voor Buitenlandsche Zaken, Litwinoff. Bij deze besprekingen werd de grondslag gelegd voor het thans bekend geworden resultaat.

NEDERLANDSCHE VLIEGERS IN AMERIKA

Een nieuwe luchtmacht in opleiding voor Nederlandsch-Indië

In de blauwe lucht bij de stad Jackson in den Zuidelijken Amerikaanschen staat Mississippi vliegen jonge Hollanders. De lucht ronkt van de motoren van de jagers en bommenwerpers, die zij besturen. Hier is de Koninklijke Nederlandsche Militaire Luchtvaart-school in Amerika en zij staat onder leiding van Generaal-Majoor L. H. van Oyen, Bevelhebber van de Nederlandsch-Indische Luchtmacht. Waar komen de jonge vliegers vandaan? Kijk hen aan: allen zijn gebruid door de zon en onder hen zijn talrijke Nederlandsch-Indische en Indonesische typen. Want deze honderden jongens zijn hier bijeen gekomen uit alle deelen der wereld. Het overgrote deel echter is uit Indië ontsnapt, toen de Japansche duivels het eilandrijk bezetten. Daar was de opleidingsschool toen gevestigd. En zij konden geëvacueerd worden. Via Australië, over duizenden mijlen oceaan, kwamen zij naar Amerika, waar de regering deze vliegtuigbasis, met grondpersoneel en trainingstoestellen, ter beschikking der Nederlanders stelde.

Generaal-Majoor L. H. van Oyen, Bevelhebber van de Nederlandsch-Indische Luchtmacht en Hoofd van de Koninklijke Nederlandsche Militaire Luchtvaart School

Luitenant-Kolonel C. Griebel, Chef van den Staf van de Luchtvaart-school; in 1940 ontsnapt hij uit Duitse krijgevangenschap.

Luitenant HERMAN ARENS, die met het laatste vliegtuig, dat Java verliet voor de Japansche bezetting, Gen.-Maj. van Oyen en Gouverneur van der Plas nog juist naar Australië kon brengen.

De mannen, die deze flinke jongens opleiden, vochten een half jaar geleden hun hopeloozen strijd tegen den Japanschen indringer. De Indische luchtmacht vocht tot het laatste vliegtuig. Maar onder de overlevende piloten was geen moedelooheid. Zij wisten, dat de nederlaag tijdelijk was en zij maakten zich gereed voor den dag, dat zij de Jappen op gelijken voet konden gaan bestrijden.

Dat zijn de mannen, die naar Amerika kwamen, met hun leerlingen; zij zijn de instructeurs—op den grond en in de lucht. Vrijwel ieder hunner kan vertellen van een strijd, die hopeloos was, maar waarin geen hunner aarzelde. En de jongens, die hun leerlingen zijn, bewonderen hen er om.

Een aantal der aspirant-vliegers heeft al gevlogen op Java of in Australië. In een half jaar tijd zal hun opleiding voltooid zijn. Anderen

zullen pas over een jaar gereed zijn. En als de verschillende groepen geheel opgeleid zijn, zullen hun instructeurs hun in den strijd in de lucht voor-gaan.

„Wij zullen de moderne bommenwerpers en jagers krijgen, om het onze er toe bij te dragen, om de Jappen er uit te jagen”, zei Generaal-Majoor van Oyen ons. En dat is, wat allen denken.

Niet slechts vliegers, maar ook bommenrichters, marconisten en boordschutters worden in Jackson opgeleid voor Indië's nieuwe luchtmacht.

Hoewel het grootste aantal der jongens uit Indië is gekomen, is er een groep, die afkomstig is van de Prinses Juliana Barakken in Canada. Er zijn gebronsde jongens uit Batavia en Soerabaja, flinke Indonesiërs uit Borneo en Sumatra, donkere Javanen, blonde jongens van het Nederlandsche Legioen in Stratford.

Velen dezer dappere jongens, die van hun land naar deze Zuidelijke Amerikaanse stad kwamen, om daar te leeren vliegen, hebben elders familie en vrienden moeten achterlaten. Daar is die jongen, wiens moeder en zusters in Borneo zijn, in den greep van den Japanschen over-weldiger; en de onbevreesde luitenant, die zos terloops vertelt, hoe hij in zijn eenige een heel vliegtuig met Japansche toestellen bij maanlicht met zijn machinegeweer bestoekte; en de verlegen vlieger, die de Willemsoorde kreeg, voor een schitterende serie aanvallen op Japenkonvooien in de Straat van Makassar.

Dat is de Koninklijke Nederlandsche Militaire Luchtvaart-school in Jackson in den Staat Mississippi in Amerika. En in de leslokalen, laboratoria, barakken en in de blauwe lucht maken honderden jonge Nederlanders zich gereed voor hun groote taak: de bevrijding van hun land, de vernietiging van den vijand.

[6]

Generaal-Majoor L. H. van Oyen, Opperbevelhebber der Nederlandsch-Indische luchtmacht en Directeur van de Koninklijke Nederlandsche Militaire Luchtvaart-school in Jackson in den zuidelijken Amerikaanschen staat Mississippi, volgt, tusschen van de officieren van zijn staf, de evoluties hoog in de lucht van zijn leerlingen.

Jonge aspirant-vliegers, volledig uitgerust met parachute en koptelefoon, gereed voor de inspectie, vóór zij de lucht ingaan voor een oefenvlucht.

Een luitenant der Koninklijke Nederlandsche Militaire Luchtvaart-school toont zijn leerlingen op een run op de startbaan geteekende „grondschool” de koers, die zij straks bij hun oefenvlucht moeten volgen. Op den vliegel ziet men de oranje driehoek, Nederland's herkenningsteekens.

Grondpersoneel bezig een der Amerikaansche Vultec opleidingstoestellen startklaar te maken op het vliegveld van Jackson.

SOCIALE RECONSTRUCTIE NA DE BEVRIJDING

door Z.E. Dr. J. van den Tempel

Minister van Sociale Zaken

Geallieerden, tot stand gekomen op initiatief van Roosevelt en Churchill, waarin wordt uitgesproken, dat zij wenschen „de volste samenwerking gebied tot stand te brengen, teneinde allen een verbeterd levenspeil voor den arbeider, economischen voortuitgang en sociale zekerheid te waarborgen.” De eenstemmige besluiten van de Internationale Arbeidsorganisatie, gehouden te New York in het laatste najaar, waar bleek hoe aller ideal is het wederopbouwen van een vreedzame wereld op den grondslag van verbeterde arbeidsvoorwaarden, economischen voortuitgang en bestaanszekerheid.

Deze jaren van zware beproeving en onnoemelijke offers in goed en bloed, zullen diepe sporen nalaten in de sociale opvattingen. Ik durf zeggen dat zich in dezen schokkenden tijd in de democratische landen een revolutie voltrekt in de geesten, welke haar weerslag zal vinden in een ontelbaar pogen om de onvolkomenheden van het verleden uit te wisselen, en de veranderingen aan te brengen in de samenleving, welke ten volle recht zullen doen wedervaren aan de menselijke waardigheid. Het democratische ideaal is in alle Geallieerde landen verdiept en versterkt. En mijn innige overtuiging is, dat eenzelfde vurig verlangen naar een betere nationale en internationale samenleving, waar vrede, vrijheid en sociale rechtvaardigheid zullen heerschen, ook mijn landgenooten vervult in ons geteisterd vaderland.

Voor de denkbeelden in internationalen kring omtrent de noodzakelijke reorganisatie op sociaal gebied zijn drie hoofdpunten karakteristiek. Zij zijn: als leidende gedachten, ook van besiddend belang

voor den opbouw van de sociale toekomst van Nederland.

Daar is, in de eerste plaats, het besef dat de sociale wetgeving en de sociale bescherming in den wijdsten zin des woords moeten worden herzien en uitgebreid en aangepast aan de nieuwe opvattingen omtrent sociale rechtvaardigheid en maatschappelijke solidariteit. Het betreft hier een ontzaglijk wijd gebied dat wij slechts even aanstippen. De sociale verzekering in al haar vertakkingen. De zorg voor de ouden van dagen. De arbeidsbescherming en de ontwikkeling van het collectieve arbeidscontract. De volksoepvoeding en in het bijzonder de zorg voor de rijpere jeugd. De woningtoestanden. De publieke gezondheidszorg, enz.

Doch hoe belangrijk ook, dat alles is niet de hoofdzaak, en niet de kern der verandering. Zoo komen wij tot het tweede punt.

Het besef is algemeen, dat sociale stabiliteit en maatschappelijke voortuitgang, ja, dat het behoud der beschaving afhankelijk zijn van de mogelijkheid van een verzekerd menschaardig bestaan voor een ieder. Het scheppen van sociale zekerheid is de taak van alle leidende persoonlijkheden in het Geallieerde kamp. Werkloosheid en onzekerheid van bestaan, zoals wij deze hebben gekend, met haar noodlottige gevolgen voor breede groepen der bevolking, kunnen niet meer worden geduld. De economie in al haar vertakkingen is er ter wille van het algemeen welzijn — niet als een jachtveld voor welvaart en „fortuin voor een geprivilegeerde klasse”. De Staat, de gemeenschap, hebben als eerste taak te zorgen dat de economie dit primaire doel dient. Het bedrijfsleven moet worden georganiseerd om de hoogst bereikbare doelmatigheid, uit nationaal oogpunt bezien, te waarborgen, en daarmede het hoogst mogelijke peil van algemeen welzijn. Alle beschikbare leden der gemeen-

[9]

PRESIDENT ROOSEVELT SPREEKT over de Vrijheid der Volkeren

PRESIDENT ROOSEVELT hield op de 15de Juni, den „Dag der Vereenigde Volkeren“ (United Nations Day) een hoogstemde radiorede, waaraan wij het volgende ontleenen:

„De vier vrijheden die de gemeenschap der menschen toekomen zijn even noodzakelijk voor den mensch als licht en lucht, brood en zout. (Deze vier vrijheden zijn, zoals president Roosevelt reeds eerder uiteenzette, vrijheid van meening-uiting, vrijheid van godsdienst, bevrijding uit broedsgebrek en bevrijding uit de vrees voor geweld.) Beroof den mensch van deze vrijheden en hij sterft. Ontneem hem die gedeeltelijk, en hij verwelkt. Maar indien zij den mensch in overvloed geschonken worden, dan zal hij den drempel overschrijden van een nieuwe, grootsche eeuw.

Menschen van welk geloof of welk ras dan ook, onverschillig waar zij leven, hebben recht op deze vier vrijheden. Zij vormen slechts een erfdeel, dat hun lang onthouden werd. Wij, de menschen der Vereenigde Volkeren, bezitten de kracht en de macht en den wil, om de menschheid eindelijk dit erfdeel te schenken. En het diepe verschil tusschen ons en onze vijanden van vandaag is juist ons geloof in deze gemeenschappelijke vrijheden der menschheid, ons geloof, dat de mensch vrij geschapen is naar Gods beeld. En wij weten, dat er miljoenen zijn, die in de stille hunker gevangenschap dit geloof deelen.

Wij vragen het Duitse volk, dat nu nog beheerscht wordt door zijn Nazi-meesters en zweepsaaiers, of het de gemechaniseerde hel van Hitler's „nieuwe orde“ verkoopt, of, dat het voorkeur geeft aan de vier vrijheden.

Wij vragen het Japansche volk, dat verrapt wordt door bloedorstige woestelingen, of het de voorkeur geeft aan slavernij en bloed, of, dat het de vier vrijheden begeert.

Wij vragen de dappere, onoverwonne volkeren, onteerd en beroofd door de invallers der As, of zij er de voorkeur aan geven zich aan de overweldigers te onderwerpen, of, dat zij liever de vier vrijheden zouden bezitten.

Wij kennen het antwoord, en zij kennen het antwoord. Wij weten dat de mensch, tot vrijheid geboren naar Gods beeld, niet eeuwig lijden zal onder het zwaard van den verdrukker. De Vereenigde Volkeren ontrukken dit zwaard aan der tyrannen greep, om hen er mee te vernietigen. De verwatening der tyrannie gaat voorbij—maar de mensch schrijft voorwaarts naar het licht.

Laat ik u tenslotte een gebed voorlezen, geschreven voor dezen dag: „O God der vrije menschen! Heden willen wij onze harten en levens aan de zaak der vrije menschheid toewijden. Schenk ons de zegespraal over de tyrannen die alle menschen en volkeren tot slavernij willen doemen. Schenk ons het geloof en het begrip, om alle strijders voor de vrijheid als onze broeders te begroeten. Schenk ons de hoop en het verbond der broederschap, niet enkel voor de bittere dagen van dezen strijd, maar ook voor de dagen der toekomst, waarin alle kinderen der aarde zich zullen vereenigen en moeten vereenigen.

Onze aarde is slechts een kleine ster in het groot heelal: maar het hangt van onzen wil af, of zij een planeet zal worden, niet verstoord door oorlogen, niet vertroefd door hongers van vrees, niet verdeeld door

zinnelooze onderscheiden naar ras, kleur en meening. Schenk ons den moed en het inzicht om deze taak reeds vandaag aan te pakken, opdat onze kinderen en kindskinderen trotsch mogen zijn op den naam: mensch. Schenk ons de wijsheid en schenk ons het visioen om de grootheid te doorgronden van den menschelijken geest, die zulk ontzaglijk leed doorstaat voor een doel, dat zoo ver ligt buiten de ons toegemeten spanne levensijd. Schenk ons de eerbewoening, die in dit geloof sterven: schenk ons de eerbewoening, die voor hen, die voor dit geloof strijden; en schenk alle gevangen landen en volkeren verlossing en veiligheid. Schenk ons geduld met hen, die verleid zijn en medelijden met hen, die verraden werden. En schenk ons de bewaardheid en de moed, om de wereld te reinigen van de onderdrukking en van de oude, slechte leer, dat de sterkeren de zwakkeren moeten verslinden omdat zij de sterkeren zijn.

Maar schenk ons bovenal de broederschap, niet enkel voor vandaag, maar voor al de dagen onzer jaren; broederschap, niet enkel in woorden, doch metterdaad. Schenk ons het simpel inzicht, dat wij allen kinderen van één aarde zijn.

Indien onze broeders verdrukt worden, dan worden wij verdrukt. Indien zij hongeren, dan hongeren wij. Schenk ons het gemeenschappelijk geloof, dat de mensch brood en vrede deelachtig zal worden; dat hij recht en gerechtigheid zal kennen, vrijheid en veiligheid, een eendere gelegenheid en een eendere kans om zijn best te doen, niet alleen hier in dit land, maar overal ter aarde. En laat ons in dit geloof voorwaarts gaan naar de vrije wereld die wij met onze handen kunnen wrochten.

Amen."

[30]

DE BITTENGEWONE RAAD VAN ADVIES bij zijn eerste zitting toesproken door Z. E. Minister P. S. Gerbrandy

KANTTEKENINGEN BIJ ENKELE BELANGRIJKE REGERINGS MAATREGELEN

I. STAATSPRIJSFONDS

Bij Kon. Besl. van 7 Mei 1942 (Staatsblad No. 449) is een Staatsprijfsfonds ingesteld. Ten bate en ten laste van dit fonds kunnen alle inkomsten en uitgaven, die voortvloeien uit de exploitatie van prijs-gemaakte schepen.

Dit fonds hetwelk eigendom is van het Koninkrijk der Nederlanden zal alle rechten en verplichtingen overnemen van de in Batavia gevestigde N.V. waarin de in Indië prijs-gemaakte schepen waren ingebrecht, alomte-rechtes en verplichtingen van den prijs-commissaris in Curacao, welke de in West Indië prijs-gemaakte schepen beheert.

Het Staatsprijfsfonds is een orgaan in het Nederlandsche recht. Het is een fonds hetwelk een financiële regeling heeft voor het geheele Nederlandsche Rijk en niet voor een deel van het Rijk afzonderlijk, zoals het tot dusver steeds op financieel gebied het geval is geweest.

II. NIEUWE HUUR- EN LEEN OVEREENKOMST TUSSEN DE VEREENIGDE STATEN EN NEDERLAND

Op 8 Juli 1942 is te Washington een nieuwe Huur- en Leen-overeenkomst tusschen de Vereenigde Staten en Nederland gesloten.

De bepalingen zijn in hoofdzaak dezelfde als die in de gelijksoortige overeenkomsten tusschen de Vereenigde Staten en Groot-Brittannië, China, Sovjet-Rusland, België en Polen. De overeenkomst vervangt de bestaande, welke op 9 Augustus 1941 was afgesloten.

De belangrijkste bepaling is artikel 7, waarin vastgelegd wordt, dat bij de uiteindelijke vaststelling der vergoeding welke de

Vereenigde Staten zullen ontvingen voor hulp, onder de Huur- en Leen-overeenkomst gegeven, de voorwaarden met betrekking tot het voor de handelscheepvaart tusschen de twee landen. Integendeel, alles zal worden gedaan om het wederzijdse handelsverkeer te bevorderen en daarmee in dien geest van het „Atlantic Charter“ de internationale economische betrekkingen te verbeteren.

De bepaling is, zoals President Roosevelt het in zijn rapport over de Huur- en Leen-overeenkomst aan de Amerikaanse Senaat heeft uiteengezet, dat de financiële lasten van dezen oorlog over de deelnemende Staten verdeeld worden in overeenstemming met hun capaciteit tot betalen, zoodat geen enkel land zich zal kunnen vertrekken uit overbelasting aan zijn bondgenooten.

Het voorstel, dat de Vereenigde Staten uit de overeenkomst zullen trekken is volgens den President de nederlaag van de As-mogeligheden.

III. RAAD VAN BIJSTAND VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE ZAKEN

In verband met de bezetting door den vijand van een groot gedeelte van het grondgebied van Nederlandsch-Indië en de balancering van den Gouverneur-Generaal

in de uitoefening van het beveling aldaar werd bij Koninklijk Besluit van 6 Mei 1942 het algemeen bestuur van dat gebiedsdeel voortloopt, opgedragen aan den Minister van Koloniën. Behoudens een tweetal uitzonderingen, i.w. het opperbevel over de Indiëse strijdkrachten en het bevel over de handelscheepvaart, keamen derhalve alle bevoegdheden van den Gouverneur-Generaal te rusten in handen van den Minister van Koloniën.

Thans is bij K.B. van 5 Juni 1942 bepaald, dat de Minister van Koloniën bij de uitoefening van het algemeen bestuur van Nederlandsch-Indië zal worden bijgestaan door een Raad van Bijstand voor Nederlandsch-Indische zaken. De Minister van Koloniën kan zelf het voorzitterschap op zich nemen. Overigens wordt de Raad voorgedragen door een Vice-Voorzitter. Het K.B. schrijft voor, dat de Minister den raad raadpleegt omtrent alle zaken betreffende het algemeen bestuur waar bij dit noodig oordeel; met dien verstande dat die raadpleging verpligt is geroemd is ten aanzien van alle onderwerpen, waartoe het Indiëse Staatsrecht (den Gouverneur-Generaal) het hooren van den Raad van Nederlandsch-Indië voorschrijft. Voor de eerste maal op door H.M. de Koningin tot laken benoemd: Raden Adipati Ario Soepomo, Minister van Justitie in Nederlandsch-Indië, Mr. D. C. van de Looij, Directeur van het Nederlandsch-Indische Administratietrust, R. L. van der Kamp, Directeur van het Nederlandsch-Indische Onderwijs en Letteren in Nederlandsch-Indië, Prof. Mr. J. F. J. van Hoogstraaten, Directeur van Economische Zaken in Nederlandsch-Indië. Als leden zullen voortaan de werkzaamheden van den Raad deelen de leden van Nederlandsch-Indische commissie, indien en voer, zooder zij zich in Londen bevinden.

[31]

VERSPREIDING
VAN DEZE ARTIKELN,
IN WELKEN VORM OOK,
DIEN DE NATIONALE
ZAAK

